

Nr 560

Av herr **Persson** i Svensköp m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 97, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 97 på s. 64 förekommer ett uttalande av departementschefen om behovet av allmänna åtgärder i syfte att utjämna det kommunala skattetrycket. Han förklarar därvid att frågan om en effektiv och efter rationella grunder uppbyggd allmän skatteutjämning i dagens läge hör till de mera angelägna uppgifterna på kommunalbeskattningsens område.

Frågan om en sådan utjämning har många år varit aktuell. Kommunal-skatteberedningen framlade redan 1943 ett betänkande med förslag till en omläggning av den kommunala beskattningen, som innefattade icke endast en översyn av gällande regler om skattelindringsbidrag åt synnerligen skattetyngda kommuner utan även möjligheter att uppnå en rättvisare fördelning av skatteobjekten kommunerna emellan. Ortsavdragskommittén uttalade 1950 att förslaget om höjda orsavdrag på grund av den därav föranledda minskningen av det kommunala skatteunderlaget hade ett mycket nära samband med de kommunala skatteutjämningsproblemen över huvud taget. Det av orsavdragskommittén föreslagna kompensationsbidraget från staten — den provisoriska skatteersättningen — var därför att uppfatta som ett provisorium i avvaktan på en slutgiltig lösning av hela den kommunala skatteutjämningsfrågan. Uttalandet godkändes av riksdagen, men någon utredning av denna angelägna fråga har icke kommit till stånd och den "provisoriska" skatteersättningen utgår alltfört.

Sambandet mellan en kommunal orsavdragsreform och de kommunala skatteutjämningsfrågorna har även berörts i statsutskottets utlåtande nr 212 vid 1956 års riksdag, avgivit i anledning av framställda motioner. 1956 års kommunalskatterevision, vars utredning ligger till grund för den nu aktuella orsavdragsreformen, har om detta samband förklarat att en lösning av skatteutjämningsproblemet utgör en förutsättning för att statsbidraget i anledning av en orsavdragsreform skall kunna minskas och eventuellt helt avvecklas i de beträffande tillgång på skatteunderlag svagare kommunerna.

Den av kommunalskatterevisionen därför ifrågasatta utredningen om skatteutjämningsproblemen förklarar sig departementschefen nu beredd att låta verkställa, när beslut om orsavdragsreformen föreligger. Även

om denna utredning — i motsats till vad som skedde 1950 — nu skulle komma till stånd, kan man befara att en lösning av denna fråga alltfört ligger långt avlägsen. En lösning av skatteutjämningsfrågan är knappast tänkbar utan avsevärda statliga bidrag till de skattesvaga kommunerna. Då det av departementschefen nu föreslagna statsbidraget till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen kommer att utgå oreducerat under tre år och draga en kostnad av ca 500 milj. kronor årligen, kan man på goda grunder befara att ytterligare utrymme i statsbudgeten för höjda skatteutjämningsbidrag icke kommer att finnas. Frågan om en allmän skatteutjämning synes därför, trots de gjorda utfästelserna, åter vara uppskjuten till en oviss framtid. Det skulle vara värdefullt om under tiden provisoriska åtgärder i skatteutjämnande syfte kunde vidtagas.

Meningarna ha varit delade angående omfattningen av den compensation som genom ett statsbidrag bör beredas kommunerna för det bortfall av skatteunderlag som sker genom ortsavdragsreformen. I likhet med kommunalskatterevisjonen och departementschefen anse vi att detta statliga bidrag närmast bör syfta till att möjliggöra för kommunerna att anpassa sig efter de högre skatteavdragen. Utgångsläget för kommunerna inför ortsavdragsreformen kan icke betecknas som ofördelaktigt. Den reella ökningen i det kommunala skatteunderlaget har under senare år varit ganska kraftig och kommunalskatterevisjonen beräknar att den skall fortsätta. Genom en viss överbeskattning ha kommunerna de senaste åren över lag kunnat öka sin fondbildning och stärka sin likviditet. Omläggningen av fastighetsbeskattningen medför bl. a. att denna under år 1957 kommer att inflyta dubbelt till kommunerna. Under sådana förhållanden kan man se något kritiskt på de synpunkter som revisionen anlägger på frågan om kommunernas behov av compensation. Man kan fråga sig om ett återställande av ortsavdragens reella värde, sådant detta fastställdes 1950, i och för sig påkallar ett ingripande från statens sida. I den mån som skatteunderlaget reellt ökar i kommunerna borde väl också statsbidraget kunna minskas. Då det i direktiven för kommunalskatterevisjonen uttalas, att en höjning av de kommunala ortsavdragen är att se som ett led i en allmän skattesänkning och att den avsedda effekten till en del skulle gå förlorad om därav föranleddes mera betydande utdebiteringshöjningar, så bör detta enligt vår mening icke föranleda att tillfälliga och obetydliga skatteskärpningar för några skattskyldiga i ekonomiskt välställda och skattekraftiga kommuner betraktas som ett förfelande av syftet med den här ifrågavarande skattereformen. Dessa reflexioner vid sidan av vad vi ovan anfört om det ständigt åsidosatta kravet på skatteutjämnande åtgärder leda oss fram till att mot vartannat väga angelägenheten av å ena sidan att förebygga mindre höjningar av utdebiteringen i de bättre ställda kommunerna och

å andra sidan av att med statsmedel kunna bidra till att sänka utdebiteringen i hårt skattetyngda kommuner.

På grund av den uppläggningsreform som ortsavdragsreformen har fått anse vi det inte möjligt att motsätta oss en sådan anordning av det statsbidrag som nu skall införas att samtliga kommuner oavsett deras skattekraft få full kompensation för det bortfallande skatteunderlaget. Vi föreslå emellertid att fullt bidrag utgår endast under det första året, varvid det kan antagas att en begynnande anpassning från kommunernas sida till det förändrade skatteunderlaget äger rum. En sådan snabbare reducering av statsbidraget har förordats av ett flertal remissinstanser och kan icke anses stå i strid med det syfte för reformen som antydes i utredningsdirektiven. För att sedan nå en snabbare och mera fullständig avtrappning av statsbidraget med större hänsynstagande till kommunernas olika bärkraft föreslå vi att bidraget reduceras efter den avskrivningsskala som föreslagits av skattelindringsnämnden och som återgives på s. 91 i Kungl. Maj:ts proposition nr 97.

De här föreslagna ändrade grunderna för statsbidraget medföra rätt ansevärd besparing för statsverket. Härigenom skapas ett statsfinansiellt utrymme som gör det möjligt att jämte det skatteutjämnande moment som ligger i avskrivningsreglerna vidtaga andra angelägna åtgärder i skatteutjämnande syfte redan under den tid de svårlösta skatteutjämningsproblemen utredas och prövas. De medel som på detta sätt frigöres anse vi i första hand böra användas till en provisorisk förbättring av grunderna för de allmänna skattelindringsbidragen samt till ett återställande av den skatteutjämnande effekten hos kommunbidragen till folkpensionerna.

Med stöd av det anförda få vi alltså hemställa,

att riksdagen måtte vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 97 besluta att statsbidrag till kommunerna i anledning av ortsavdragsreformen skall utgå i enlighet med de i motionen angivna allmänna grunderna.

Stockholm den 26 mars 1957

Nils Persson
i Svensköp

Ivar Jansson,
Kalix

Ernst V. Staxäng
